

諺の課題

江戸の敵を長崎で討つ

- Zasiahnúť na niekoho tam, kde to najmenej očakáva, pomstiť sa niekomu na neočakávanom mieste, pomstiť sa niekomu v inej podobe.
- (dosl.) „Pomsti nepriateľa z Eda v Nagasaki.“
- Podobá sa angl. „Stab somebody in the back.“
- Podobá sa českému „Vraziť kudlu do zad.“

換言： 江戸の仇を長崎で討つ²

例文： こんな所で仕返しされるとは、江戸の敵を長崎で討つだな。

„Keď si zradený takým spôsobom, vráť mu to onakým spôsobom.“

Poznámky k forme:

- 江戸 – Edo, bývalý názov dnešného Tokia⁵
- 長崎 – mesto Nagasaki⁵
- 討つ – slovníkový tvar slovesa, významom „udierať“⁵

井の中の蛙大海を知らず

- Človek ktorý má málo vedomostí a skúseností a žije bez toho, aby vedel o existencii vonkajšieho sveta.
- (dosl.) „Žaba v studni nevie nič o veľkom oceáne.“
- Podobá sa angl. „He that stays in the valley shall never get over the hill.“, „Home-keeping youths have homely wits.“

換言： 井戸の中の蛙大海を知らず⁷

例文： 世間知らずにもほどがある。井の中の蛙大海を知らず、ということかね。⁶
„Nemôžem uveriť že si taký nevedomí. Si ako zatúlané mačiatko.“

Poznámky k forme:

- 知らず – záporný tvar slovesa v klasickej japončine, dnešné 知らない¹⁶
- 大海 – oceán³
- 蛙 – žaba, ale tiež istý druh žaby nazývaný *Rjúkjú Kadžika*, ktorá sa nachádza na ostrovoch Rjúkjú v Japonsku.⁴

おご へいけ ひさ
驕る平家は久しからず

- Aj napriek tomu že sa dostanete k moci alebo bohatstvu, nebude to nikdy dlho trvať, pretože príde niekto, kto vám to všetko zničí.
- (dosl.) „Hrdý rod Heike netrval dlouho.“
- Podobá sa anglickému „Pride goes before a fall.“
- Podobá sa slovenskému „Všetko má svoj koniec.“
- Podobá se českému „Na každého jednou dojde.“

換言： おご へいけ ひさ
奢る平家は久しからず。⁸

例文： まさもり こ たいらただもり はじ しょうでん ゆる ただもり こ きよもり へいしせいけん じゅりつ
正盛の子平忠盛が初めて昇殿を許され、忠盛の子清盛は平氏政権を樹立し

えいが ほこ
栄華を誇ったが、驕る平家は久しからず、壇ノ浦の戦いで滅亡した。⁸

„Syn Masamoriho, Taira no Tadamori, bol prvým členom z rodiny, ktorému bol umožnený prístup do cisárskeho dvora a syn Tadamoriho (Kiyomori) zaviedol vládu riadenú rodom Heike, z ktorej sa stala extrémne silná vláda, avšak hrdý a arogantný rod Heike netrval dlho a bol zničený v bitke Dan no ura.“

Poznámky k forme:

- 久しからず – koncovka からず nám napovedá zápor v klasickej japončine, ktoré sa používalo s prídavnými menami a odpovedá dnešnej ない forme.¹⁶
- 平家 – Heike, mocný rod v Japonsku, ktorý neskôr bol porazený pri boji o moc s rodom Minamoto.⁹
- 驕る – je slovníkový tvar s významom „byť pyšný“⁹

かに こうら に あな ほ
蟹は甲羅に似せて穴を掘る

- Každý človek koná a rozmýšľa tak, ako mu to vyhovuje.
- (dosl.) „Krab robí dieru vhodnú pre svoj pancier.“
- Zodpovedá angl. „Stretch your legs according to your coverlet.“, „Different strokes for different folks.“, „Cut your coat to suit your cloth.“
- Podobá sa slovenskému „Karma je zdarma.“
- Podobá se českému „Hrát si na vlastním písčku.“

換言： こんじょう に いえ つく
根性に似せて家を作る

例文： かれ りきし
彼は力士になったそうだ、蟹は甲羅に似せて穴を掘るだね。
„Počul som, že spyšnel. Všetok ale čo, karma je zdarma.“

Poznámky k forme:

- 蟹 – krab
- 似せて – sloveso 似る v potencionalnej forme s významom „podobat' sa“.¹
- 掘る – slovníkový tvar s významom „kopat“

かんがいむりょう 感慨無量

- hlboké pocity, niekoho myseľ je naplnená tisícami emóciami
- (dosl.) „Mít nesmírně hluboké pocity.“
- Podobá se angl. „To feel a lump in one's throat.“
- Vzdáleně podobné českému „mít knedlík v krku“ (s negativním významem oproti japonskému, který v sobě nese pozitivní emoce).
- Podobá se českému „mít motýlky v břiše“

例文： 往時を回想すれば感慨無量である。¹¹

„Keď si spomeniem na minulosť, tisíce pocitov sa vo mne objavajú.“

Poznámka k forme:

- 感慨 – silné/hluboké pocity¹²
- 無量 – nesmírný, nedozírný, nezměřitelný¹²

がんこいつてつ 頑固一徹

- „Osobnosť niekoho charakterizovaná ako veľmi tvrdohlavý.“
- (dosl.) „Extrémne tvrdohlavý.“
- Zodpovedá angl. „Being stubborn as a mule.“
- Podobá sa slovenskému „Byť tvrdohlavý ako mulica.“
- Podobá se českému „Byť tvrdohlavý jako mezek.“ „Komu není rady, tomu není pomoci.“

かんげん がんめい
換言： 頑冥

例文： 頑固一徹のボスだと思っていたけれど、結構かわいいところもあるじゃない。¹³

“Myslela som si že náš šéf je tvrdohlavý ako mulica, ale v skutočnosti má svoju milú stránku.”

Poznámky k forme:

- 頑 tvrdohlavý; nerozumný, pevný¹³
- 固 stvrdnúť, set, zrazenina, zrazit¹³

- 徹 preniknúť, jasný, bodnutie, udrieť, posadiť (celú noc)¹³

ぎゅういんばしょく
牛飲馬食

- Piť a jesť veľa. Jesť a piť viac než by bolo slušné, pije ako krava a žere ako kôň.
- (dosl.) „Piť ako krava, jesť ako kôň.“
- Zodpovedá angl. „Eat like a horse.“
- Podobá sa slovenskému „Žrať ako prasa.“
- Podobá se českému „Dobrý prase všechno spase.“

かんげん ぼういんぼうしょく
換言：暴飲暴食

れいぶん ぼういんぼうしょく からだ
例文：牛飲馬食がたたり 体をこわす。
Keď budeš žrať a piť ako prasa, tak si zničíš svoje telo.

Poznámky k forme:

- tato forma 牛飲馬食 sa používa menej, jeho bežnejšia forma je 暴飲暴食^{ぼういんぼうしょく}.

きょうぞんきょうえい
共存共栄

- Nie je to o tom aby si dvaja robili navzájom zle, ale aby dokázali spoločne prežiť a prosperovať.
- (dosl.) „Spolžitie a spolupráca.“
- Podobá sa angl. „Live and let live.“
- Podobá sa slovenskému „Ži a nechaj žiť.“
- Podobá se českému „Chovej se k ostatním tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě.“

かんごん きょうぞん
換言：共存¹⁵

れいぶん くに にほん りそう
例文：あらゆる国と共存共栄をはかることが日本の理想である。¹⁵
„Japonským ideálom je soužití se všemi národy ve vzájemné prosperitě“

Poznámky k forme:

- 共存 – koexistence, soužití¹⁴
- 共栄 – vzájemná prosperita¹⁴

- ¹ <http://jisho.org/search/頑固一徹%20%23sentences>
- ² <http://ejje.weblio.jp/content/江戸の敵を長崎で討つ>
- ³ <http://jisho.org/search/井の中の蛙大海を知らず>
- ⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Ryukyu_Kajika_Frog
- ⁵ <http://jisho.org/search/江戸の敵を長崎で討つ>
- ⁶ http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/entry_details.cfm?entry_id=15051&j=井の中の蛙大海を知らず
- ⁷ <http://ejje.weblio.jp/content/井の中の蛙大海を知らず>
- ⁸ <http://ejje.weblio.jp/content/驕る平家は久しからず>
- ⁹ <http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/index.cfm?j=平家&e=&search=Search+>>
- ¹⁰ http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/entry_details.cfm?entry_id=30079&j=似せて
- ¹¹ <http://ejje.weblio.jp/content/感慨無量>
- ¹² http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/entry_details.cfm?entry_id=20106&j=感慨無量
- ¹³ http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/entry_details.cfm?entry_id=97613&j=頑固一徹
- ¹⁴ http://www.tanoshijapanese.com/dictionary/entry_details.cfm?entry_id=22288&j=共存共栄
- ¹⁵ <http://ejje.weblio.jp/content/共存共栄>
- ¹⁶ Classical Japanese: A Grammar, Haruo Shirane, Columbia University Press, New York.